

بررسی اثر تعدیلگر بحران مالی بر رابطه بین تغییر در حق الزحمه

حسابرسی و تجدید ارائه صورتهای مالی

مریم برادران^۱، سولماز اوجاقی^۲، سید محمد میر محمدی شکتائی^۳

تاریخ پذیرش ۱۴۰۳/۰۱/۰۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۰۱

چکیده

این تحقیق به دنبال بررسی اثر تعدیلگر بحران مالی بر رابطه بین تغییر در حق الزحمه حسابرسی و تجدید ارائه صورتهای مالی بوده است. بر این اساس تحقیق حاضر یک تحقیق کاربردی است که به لحاظ شیوه اجرا تحقیقی همبستگی محسوب می شود. داده ها به صورت کتابخانه ای تدوین شده اند و تحلیل به روش رگرسیون خطی مبتنی بر داده های پانلی صورت گرفته است. نرم افزار مورد استفاده ایویوز نسخه نه بوده است. داده های مورد نیاز از سایت کدال و نرم افزار ره آورد نوین استخراج شده اند. نمونه آماری شامل ۱۱۱ شرکت فعال در بورس تهران می باشد که این تعداد شرکت به روش غربالگری (حذف سیستماتیک) از بین کلیه شرکتهای فعال در بازار سرمایه ایران برگزیده شدند. شواهد به دست آمده از بررسی های آماری بر روی مدل تحقیق نشان می دهد که کاهش حق الزحمه حسابرسی تاثیر مثبت و معناداری بر تجدید ارائه صورتهای مالی دارد. همچنین مشخص شد که بحران مالی دارای اثر تعدیلگر افزایش بر رابطه مثبت بین کاهش حق الزحمه حسابرسی و تجدید ارائه صورتهای مالی است.

کلمه های کلیدی: تغییر حق الزحمه حسابرسی، تجدید ارائه صورتهای مالی، بحران مالی

^۱ مدرس موسسه آموزش عالی روزبهان، واحد ساری، ایران

^۲ دانشجوی ارشد حسابرسی موسسه آموزش عالی روزبهان ساری solmaz.01378@gmail.com

^۳ دکتری تخصصی حسابداری، موسسه آموزش عالی روزبهان، واحد ساری، ایران، mohamadmmohamadi@gmail.com

۱-مقدمه

اطلاعات به‌مثابه آگاهی یا دانشی است که شناخت استفاده‌کنندگان را شکل داده یا تغییر می‌بخشد و درنهایت به تصمیم‌گیری آگاهانه و یا به بازنگری در تصمیم‌های اتخاذشده در گذشته، منجر می‌شود. از دیدگاه نیازهای استفاده‌کنندگان، گزارشگری مالی در اتخاذ تصمیمات اقتصادی سودمند به‌وسیله فراهم کردن اطلاعات مربوط برای استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیریت و سرمایه‌گذاران بالفعل و بالقوه، نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند. صورت‌های مالی محصول نهایی سیستم‌های حسابداری و گزارشگری برون‌سازمانی شرکت‌ها است که پس از اندازه‌گیری در اختیار عموم قرار می‌گیرند (آن، ۲۰۱۹).

صورت‌های مالی یکی از اساسی‌ترین منابع اطلاعاتی مورد نیاز در راستای اخذ تصمیمات سرمایه‌گذاری صحیح است. واضح است در صورت قابل استناد و اتکا بودن این گزارشها، در عین بالا رفتن اعتبار شرکت، ذی‌نفعان نیز قادر خواهند بود تا تصمیماتی بهینه اتخاذ کنند. (سیامسودین و همکاران، ۲۰۲۱).

یکی از رخدادهایی که می‌تواند نشانه‌ای برای کاهش اعتبار صورت‌های مالی و گزارشگری مالی باشد، تجدیدارائه صورت‌های مالی است. تجدیدارائه صورت‌های مالی عاملی است که می‌تواند قابلیت اتکای اطلاعات مالی منتشره را در هاله‌ای از ابهام قرار دهد (فروزنده و همکاران، ۱۴۰۰).

تجدیدارائه سود و سایر اطلاعات مالی سال‌های گذشته شرکت‌ها به علت اشتباهات ناشی از محاسبات ریاضی، اشتباهات در به‌کارگیری رویه‌های حسابداری و همچنین تعبیر نادرست یا نادیده گرفتن واقعیت‌های موجود در زمان تهیه صورت‌های مالی ضرورت پیدا می‌کند (لو، ۲۰۰۳).

در ادبیات حسابداری تجدیدارائه به‌عنوان انجام اصلاحاتی در صورت‌های مالی به دلیل عدم رعایت اصول پذیرفته‌شده حسابداری تعریف شده است (مایرزو همکاران، ۲۰۰۳ و افندی و همکاران، ۲۰۰۷). هرلی (۲۰۱۲) تجدیدارائه را به معنی اصلاح اشتباهات و عدم رعایت مقررات می‌داند (چن و همکاران، ۲۰۲۳).

با توجه به مطالب فوق می‌توان دریافت که برای سهامداران، سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان، تجدیدارائه صورت‌های مالی یکی از شاخص‌های مهم از حیث شفافیت اطلاع‌رسانی قلمداد می‌شود و بدین ترتیب عوامل موثر بر آن نیز از اهمیت بالایی برای ذینفعان برخوردار است. یکی از این شاخص‌های موثر حق الزحمه حسابرسی است.

حسابرس مستقل مطابق با ماهیت و ذات مفهوم حاکمیت شرکتی، نقشی مهم در حفظ کیفیت گزارشات مالی بر عهده دارد. در واقع ذینفعان و بهره‌وران گزارشات مالی به استناد گزارشات مالی حسابرسی شده نسبت به سرمایه‌گذاری در شرکت تصمیم‌گیری می‌نمایند. از این رو کیفیت حسابرسی صورت گرفته و شاخص‌های موثر بر آن نیز در این زمینه حائز اهمیت است.

بر اساس ادبیات موجود، حق الزحمه حسابرسی معیاری اولیه و قابل استناد برای سطح بالاتر کیفیت حسابرسی است. در واقع اینگونه تعبیر می‌شود که شرکتها و موسسات حسابرسی معتبر، با تجربه، مشهور و دارای تخصص بالاتر، از حق الزحمه بالاتری برخوردار هستند و به تبع آن کیفیت حسابرسی چنین موسساتی نیز بیشتر خواهد بود (گان و همکاران، ۲۰۱۸).

در خصوص تاثیر حق الزحمه حسابرسی بر بروز تجدید ارائه در صورتهای مالی دیدگاه دوگانه ای وجود دارد. از یک سو نتایج مطالعات نشان می‌دهد که به دلیل تخصص بالاتر اینگونه موسسات حسابرسی، قدرت کشف تخلفات در گزارشگری مالی افزایش می‌یابد و نتیجه مستقیم چنین شاخصی، افزایش تجدید ارائه صورتهای مالی خواهد بود. در عین حال، دیدگاه مقابل مویید این مسئله است که شرکتهایی که از موسسات حسابرسی متخصص با حق الزحمه بالاتر استفاده می‌کنند، به دلیل درک توان بالای حسابرسی این موسسات، گزارشات مالی خود را به طور دقیق‌تری تنظیم می‌کنند که این خود زمینه‌ساز کاهش احتمال تجدید ارائه صورتهای مالی خواهد شد. کاهش حق الزحمه به دلیل تغییر در حسابرس و یا کاهش رقم قرارداد با حسابرسان فعلی، همگی می‌تواند دلایلی برای کاهش انگیزه کافی در آنان شود (سیامسودین و همکاران، ۲۰۲۱).

در عین حال، مطالعات صورت گرفته در این زمینه عمدتاً به بررسی تاثیر حق الزحمه حسابرسی بر کیفیت حسابرسی در شرایط عادی پرداخته‌اند حال آنکه در شرایطی که شرکتها دچار بحران مالی شده باشند، ممکن است سیاست آنها در قبال گزارشگری مالی از این پدیده متاثر شود. در چنین شرایطی ممکن است شرکتها با استخدام حسابرسانی با شهرت کمتر، در هزینه های حسابرسی خود صرفه جویی کنند. چنین وضعیتی می‌تواند زمینه ساز افزایش احتمال تجدید ارائه صورتهای مالی باشد (بالاکریشنان و همکاران، ۲۰۱۶).

در مجموع و با توجه به ادبیات موجود می‌توان اینگونه گفت که ادبیات تحقیق دیدگاهی دوگانه در زمینه تاثیر پرداخت حق الزحمه حسابرسی بالاتر و استخدام

فصلنامه کنکاش مدیریت و حسابداری، جلد ۴، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۳

مؤسسات حسابرسی قویتر، بر تجدید ارائه صورتهای مالی دارد. بدین ترتیب مسئله اصلی این تحقیق آن است که تغییر در پرداخت حق الزحمه حسابرسی چه تاثیری بر تجدید ارائه صورتهای مالی دارد و نقش بحران مالی در این زمینه چیست؟

۲- مبانی نظری تحقیق:

تعریف نظری واژگان

حق الزحمه حسابرسی: شامل هر گونه وجهی است که بابت ارائه خدمات حسابرسی و طبق توافق یا قرارداد به حسابرس یا موسسه حسابرسی پرداخت می شود (مهرانی و همکاران، ۱۳۸۸). و در تعریفی دیگر حق الزحمه حسابرسی مبلغی است که حسابرس بابت خدماتی که می خواهد به مشتری ارائه دهد تعیین می کند. در حق الزحمه حسابرسی برآورد ساعت کار کلیه پرسنل در تمام سطوح در نظر گرفته می شود (شادمان، ۱۳۸۳؛ نبی، ۱۳۹۶)

بعضی از محققین از حق الزحمه حسابرسی برای سنجش استقلال حسابرس استفاده می کنند. آنها معتقدند که حق الزحمه حسابرسی به طور غیر مستقیم استقلال حسابرس را اندازه گیری می کند (اوکولیل، ۲۰۱۴).

فرایند تکامل حسابرسی با بکارگیری علوم و فنون دیگر مانند آمار و ریاضیات، مدیریت سیستم های اطلاعاتی در حسابداری و حسابرسی همراه بوده و تغییرات وسیع تکنولوژی اطلاعات به گسترش فرآیند سیستم های کامپیوتری پردازش اطلاعات مالی می انجامید و نیز وضع قوانین مالیاتی و تدوین استانداردهای حسابداری و حسابرسی توسط سازمان ها و نهادهای عمومی به ویژه از دهه ۷۰ به بعد حسابداری را متحول و تغییرات و تحولات سریع حسابرسی را الزامی کرده است که حسابرسی را به رشته های پیچیده و پویا تبدیل کرده است که دامنه آن به سرعت گسترده می شود.

تجدید ارائه صورتهای مالی

در مفاهیم نظری گزارشگری مالی، هدف تهیه صورت های مالی، به عنوان هسته اصلی گزارشگری مالی، این طور تعریف شده است: ارائه اطلاعاتی تلخیص و طبقه بندی شده درباره وضعیت، عملکرد و انعطاف پذیری مالی واحد تجاری است که برای طیف گسترده، از استفاده کنندگان صورت های مالی در اتخاذ تصمیمات اقتصادی مفید واقع شود. از طرف دیگر، در فصل "خصوصیات کیفی اطلاعات مالی" مفاهیم نظری گزارشگری مالی آمده است: استفاده کنندگان صورت های مالی باید بتوانند صورت های مالی (وضعیت و عملکرد مالی) را طی زمان و همچنین با صورت های مالی واحدهای

_____ بررسی اثر تعدیلگر بحران مالی بر رابطه بین تغییر در...

تجاری مختلف، مقایسه کنند. بدین ترتیب، ضرورت دارد آثار مالی معاملات و سایر رویدادهای مشابه در داخل واحد تجاری و در طول زمان برای آن واحد تجاری با ثبات رویه اندازه گیری و ارائه شود و بین واحدهای تجاری مختلف نیز هماهنگی رویه در باب اندازه گیری و گزارشگری رعایت گردد(ساعی و همکاران، ۱۳۹۲).

بحران مالی: شرکتها زمانی که نتوانند به تعهدات مالی خود عمل کنند و در واقع از بازپرداخت دیون ناتوان شوند دچار درماندگی مالی یا همان آشفتگی مالی می شوند. در این حالت منابع اتلاف خواهند شد و بی اعتمادی سدی برای توسعه ی آتی اقتصادی شرکت می گردد (عزیزیان، ۱۳۸۵؛ زمانی و دارابی، ۱۳۹۷).

عبارت بحران مالی به طیف گسترده ای از وضعیت هایی اطلاق می شود که بعضی از منابع مالی قسمت بزرگی از ارزش اسمی خود را از دست میدهند. در سده نوزدهم و اوایل سده بیستم بسیاری از بحران های مالی مربوط به بحران های مالی بانکداری می شدند و بسیاری از بحران های اقتصادی با این بحران ها همزمان بودند (نادری، ۱۳۸۶)

پیشینه تحقیق

تحقیقات خارجی

چن و همکاران (۲۰۲۳)، تحقیقی با عنوان «حق الزحمه حسابرسی، بحران مالی و کیفیت حسابرسی» انجام دادند. به زعم این محققان بحران مالی فرصتی منحصر به فرد برای مطالعه نحوه واکنش حسابرسان به شوک خارجی به محیط عملیاتی مشتریان ارائه می دهد. همچنین، به دلیل بحران مالی، حسابرسان تحت فشار مشتریان برای کاهش هزینه های حسابرسی در طول بحران بودند. قانون گذاران نگران بودند که هزینه های کمتر حسابرسی می تواند منجر به کاهش تلاش حسابرسی شود و مهم تر از آن، کیفیت حسابرسی را مختل کند. در این پژوهش محققان یک تجزیه و تحلیل جامع از ویژگی های متعدد کیفیت سود شرکت های مشتری و کیفیت حسابرسی انجام دادند. در مجموع، یافته های نشان می دهد که هیچ تفاوت قابل توجهی در کیفیت سود بین شرکت های مشتری که در طول بحران کاهش کارمزد دریافت کرده اند و شرکت های کنترلی متشکل از شرکت هایی که کاهش کارمزد دریافت نکرده اند و شرکت هایی که کاهش کارمزد را قبل از بحران مالی دریافت کرده اند، وجود ندارد. بعلاوه، هیچ تفاوت قابل توجهی در احتمال اظهار نظر تداوم فعالیت یا تجدید ارائه مالی، برای کیفیت حسابرسی، بین شرکت های مشتری که در طول بحران کاهش کارمزد دریافت کرده اند و شرکت های کنترلی وجود ندارد.

چانگ و همکاران (۲۰۲۳)، تحقیقی با عنوان «هموارسازی سود و حق الزحمه حسابرسی انجام دادند»، انجام دادند. در این مطالعه، محققان تأثیر هموارسازی سود را بر تصمیمات قیمت‌گذاری حسابرسان بررسی می‌کنند. با تجزیه و تحلیل نمونه‌ای از ۱۲۸۲۳ مشاهدات سالانه شرکت از شرکت‌های ایالات متحده در صنایع غیرقانونی برای دوره ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۸، متوجه شدند که هموارسازی سود به طور منفی با هزینه‌های حسابرسی مرتبط است، که نشان می‌دهد حسابرسان به سود هموارسازی شده نگاه مثبت دارند. این نتیجه زمانی برقرار است که ما متغیرهای دیگری را که در ادبیات قبلی به‌عنوان عوامل تعیین‌کننده حق‌الزحمه حسابرسی شناسایی شده‌اند، از جمله ویژگی مشتری (مانند اندازه مشتری، پیچیدگی حسابرسی، خطر دادرسی، و حاکمیت شرکتی)، ویژگی حسابرس (مانند حسابرس، کیفیت، دوره تصدی حسابرس، و تخصص حسابرس)، و عوامل مربوط به کار (به عنوان مثال، نظر حسابرسی، فصل شلوغ، تاخیر گزارشگری) را در نظر بگیریم. نتایج همچنین شامل (۱) معیارهای هموارسازی جایگزین (با و بدون در نظر گرفتن استفاده از اقلام تعهدی برای هموارسازی سود)، (۲) منابع مختلف یکنواختی درآمد (ذاتی در مقابل مؤلفه‌های اختیاری) و (۳) آزمون‌های مختلف استحکام است. به طور کلی، شواهد از این ایده حمایت می‌کند که حسابرسان هموارسازی سود را به‌جای رفتار فرصت‌طلبانه به‌عنوان سیگنال‌دهی درک می‌کنند و در نتیجه هزینه‌های حسابرسی کمتری را دریافت می‌کنند.

هو و همکاران (۲۰۲۰)، در تحقیقی به بررسی تأثیر تجربه حسابرس بر قیمت‌گذاری خدمات حسابرسی وی پرداختند. آنها با مطالعه ۲۰۷۱۲ شرکت - سال از کشور چین دریافتند که تجربه حسابرسان به طور قابل توجهی با حق‌الزحمه حسابرسی مرتبط است، که نشان می‌دهد تجربه حسابرسان مستقل می‌تواند حق بیمه حق‌الزحمه حسابرسی را کسب کند. علاوه بر این، اندازه مؤسسه حسابرسی رابطه مثبت بین تجربه حسابرسان و حق‌الزحمه حسابرسی را تقویت می‌کند.

لی و همکاران (۲۰۲۱)، تحقیقی در راستای شناسایی شاخص‌های موثر بر پریشانی و بحران مالی شرکتها انجام دادند. این مقاله ادبیات مدیریت ریسک اعتباری را با ارزیابی اثربخشی جنبه‌های حاکمیت شرکتی برای پیش‌بینی آشفتگی مالی در یک مدل تحلیل بقای زمان گسسته پویا گسترش می‌دهد. این یک مطالعه جامع، به‌روز و کامل است که از طیف وسیعی از معیارهای حاکمیت شرکتی، نسبت‌های مالی و متغیرهای کلان اقتصادی در ساختار داده‌های تابلویی در یک دوره ۱۷ ساله استفاده می‌کند. علاوه بر این، این مقاله

_____ بررسی اثر تعدیلگر بحران مالی بر رابطه بین تغییر در...

به رابطه بین مالکیت دولت و خطر پریشانی مالی در چین می‌پردازد. نتایج حاکی از آن است که اگرچه حاکمیت شرکتی به تنهایی برای پیش‌بینی دقیق آشفستگی مالی کافی نیست، اما می‌تواند به قدرت پیش‌بینی نسبت‌های مالی و عوامل کلان اقتصادی بیفزاید.

رگوئرا آلوارادو و همکاران (۲۰۱۹)، تحقیقی با عنوان «آیا حسابرسان مدیریت سود را در زمان بحران اقتصادی کاهش می‌دهند؟»، انجام دادند. آنها با بررسی این موضوع بر روی ۱۲۰ شرکت اسپانیایی به روش همبستگی و تحلیل رگرسیونی دریافتند که اندازه حسابرس در حالت عادی تأثیر مثبت و در شرایط بحران مالی تأثیر منفی بر مدیریت سود دارد. دوره تصدی حسابرس در حالت عادی تأثیر منفی و در شرایط بحران مالی تأثیر مثبت بر مدیریت سود دارد. تخصص حسابرس در صنعت حالت عادی تأثیر منفی بر مدیریت سود دارد، اما در شرایط بحران مالی تأثیری بر مدیریت سود ندارد.

سلیمانی و همکاران (۱۴۰۲)، در تحقیقی تاثیر شهرت و حق الزحمه حسابرس بر کیفیت حسابرسی را بررسی کردند. هدف پژوهش حاضر بررسی تاثیر شهرت، حق الزحمه و تردید حرفه‌ای حسابرس بر کیفیت حسابرسی در مدیریت سود از دیدگاه حسابرسان عضو جامعه حسابداران رسمی ایران می‌باشد. در این پژوهش از روش کمی - پیمایشی و ابزار پرسشنامه برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. از میان ۲۳۰ موسسه حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی در سال ۱۴۰۱، پرسشنامه‌ها از طریق ایمیل برای ۱۱۴ موسسه ارسال گردید که در نهایت ۹۶ پرسشنامه قابل استفاده دریافت شد. برای سنجش سازگاری درونی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید. ضریب آلفای کرونباخ سطح پایایی قابل قبولی (۰.۷) را نشان می‌دهد. داده‌های حاصل از پژوهش با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه شماره ۲۸ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان می‌دهد که حق الزحمه و تردید حرفه‌ای حسابرس تاثیر قابل توجهی بر کیفیت حسابرسی در مدیریت سود دارد؛ اما شهرت حسابرس تاثیر مهمی بر کیفیت حسابرسی در مدیریت سود ندارد. این یافته نشان می‌دهد که حسابرسان برای کسب کیفیت حسابرسی بهتر در شیوه‌های مدیریت سود، باید بر حق الزحمه حسابرسی به‌عنوان معیاری از تلاش حسابرسی و تردید حرفه‌ای بیشتر تاکید نمایند.

کاظم دخت و برادران حسن زاده (۱۴۰۲)، نیز در تحقیقی به بررسی تاثیر فشار حق الزحمه حسابرسی بر کیفیت حسابرسی پرداختند. هدف از این تحقیق تعیین ارتباط بین فشار حق الزحمه حسابرسی و کیفیت حسابرسی است. حسابرسی موجب افزایش اعتبار اطلاعات برای استفاده‌کنندگان می‌گردد که با افزایش کیفیت حسابرسی این امر بیشتر

محقق می‌شود. حق الزحمه حسابرسی نزد صاحب کار و حسابرس یکی از موضوعات مهم تلقی می‌شود که نیازمند تحقیق پیرامون این مطلب است. هدف از این تحقیق بررسی رابطه بین فشار حق الزحمه حسابرسی و کیفیت حسابرسی است. در این تحقیق شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۹۹ مورد مطالعه قرار گرفت. نمونه پژوهش شامل ۹۴ شرکت می‌باشد که با استفاده از روش حذف سیستماتیک انتخاب شده است. در این تحقیق فشار حق الزحمه حسابرسی از طریق تفاوت سطح عادی حق الزحمه حسابرسی و حق الزحمه واقعی حسابرسی محاسبه شده است و معیارهای اندازه‌گیری کیفیت حسابرسی، اندازه حسابرِس، دوره تصدی حسابرِس، تخصص حسابرِس در صنعت و استقلال حسابرِس می‌باشند. نتایج تحقیقات نشان می‌دهد ارتباط معنی داری بین فشار حق الزحمه حسابرسی با اندازه حسابرِس، دوره تصدی حسابرِس و تخصص حسابرِس در صنعت وجود ندارد در حالی که یک رابطه منفی معنی دار بین فشار هزینه‌های حسابرسی و استقلال حسابرِس وجود دارد.

معصومی (۱۴۰۱)، در تحقیقی به بررسی تاثیر رتبه و طبقه حسابرِس مستقل بر احتمال تجدید ارائه صورتهای مالی در بورس تهران پرداخته است. این تحقیق یک تحقیق کاربردی است که به شیوه همبستگی اجرا شده است. جامعه آماری این تحقیق را شرکتهای بورسی تهران تشکیل می‌دهند و برای تحلیل داده‌ها از رگرسیون خطی مبتنی بر پانل دیتا استفاده شده است. نتایج به دست آمده نشان داده است که موسسات حسابرسی معتبرتر به لحاظ طبقه بندی حسابرسان معتمد، دارای کیفیت بالاتر حسابرسی و احتمال پایین تری تجدید ارائه صورتهای مالی شرکتهای متبوع هستند.

نصیری و آقاچوچکی (۱۴۰۲) در تحقیقی به بررسی رابطه بین هموارسازی سود و حق الزحمه حسابرسی پرداختند. این تحقیق تحقیقی کاربردی است که به شیوه همبستگی اجرا شده است. داده‌ها به صورت پانلی از صورتهای مالی شرکتهای بورسی استخراج شده‌اند. و با استفاده از رگرسیون خطی تحلیل شدند. نتایج تحقیق نشان داده است که در شرکتهایی با سطح هموارسازی بالاتر، حق الزحمه حسابرسی بیشتری پرداخت خواهد شد.

زمانی و فیل سرایی (۱۳۹۸)، مطالعه ای با عنوان «تاثیر نسبت های مالی در پیش بینی بحران مالی شرکتهای با توجه به نقش میانجی شفافیت سود در گزارشات مالی»، انجام دادند. برای این منظور شش فرضیه تدوین شد که با استفاده از اطلاعات نمونه‌ای که متشکل از ۱۲۱ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۸۹-۱۳۹۵

بررسی اثر تعدیلگر بحران مالی بر رابطه بین تغییر در... می‌باشد، مورد آزمون فرض آماری قرار گرفتند. برای سنجش شفافیت سود از مدل بارت و همکاران (۲۰۰۸)، از مدل آلتنن (۱۹۸۳) به‌عنوان شاخص ورشکستگی شرکت استفاده شد و از سه متغیر الف - نسبت سود انباشته به جمع دارایی‌ها ب - نسبت سود عملیاتی به جمع فروش ج - نسبت بدهی‌های جاری به جمع فروش به‌عنوان شاخص‌های مالی شرکت به کار گرفته شد. نتایج تحقیق نشان داد که بین نسبت سود انباشته به جمع دارایی‌ها، نسبت سود عملیاتی به جمع فروش و نسبت بدهی‌های جاری به جمع فروش با ورشکستگی سال آتی شرکت رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین شفافیت سود بر رابطه بین نسبت‌های مالی با ورشکستگی سال آتی شرکت تأثیر معنی‌داری دارد.

۳- فرضیه تحقیق

فرضیه اول: تغییر در حق الزحمه حسابرسی بر تجدید ارائه صورتهای مالی تأثیر معناداری دارد.

فرضیه دوم: بحران مالی بر رابطه بین تغییر در حق الزحمه حسابرسی و تجدید ارائه صورتهای مالی تأثیر معناداری دارد.

۴- روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر طبقه‌بندی بر مبنای هدف، از نوع تحقیقات کاربردی است. هدف تحقیق کاربردی، توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص است. هم‌چنین تحقیق حاضر، از نظر روش و ماهیت از نوع تحقیق همبستگی است. در این تحقیق هدف، تعیین میزان رابطه بین متغیرهاست. این تحقیق در حوزه تحقیقات اثباتی قرار می‌گیرد و با توجه به اینکه برای آزمون فرضیات تحقیق از اطلاعات تاریخی استفاده می‌شود در گروه تحقیقات شبه آزمایشی قرار خواهد گرفت. روش تحقیق از لحاظ نوع استدلال قیاسی - استقرایی است بدین معنی که در مبانی نظری و پیشینه پژوهش از راه مطالعه کتابخانه‌ای، سایر سایت‌ها، مقالات در چارچوب قیاسی و گردآوری اطلاعات برای تأیید یا رد فرضیه‌ها در قالب استقرایی انجام می‌پذیرد.

هدف تحقیق

هدف اول: بررسی تأثیر تغییر در حق الزحمه حسابرسی بر تجدید ارائه صورتهای

مالی

هدف دوم: بررسی تأثیر بحران مالی بر رابطه بین تغییر در حق الزحمه حسابرسی و

تجدید ارائه صورتهای مالی

قلمرو موضوعی

قلمرو موضوعی تحقیق عبارتست از بررسی تاثیر حق الزحمه حسابرسی بر تجدید ارائه صورتهای مالی با توجه به نقش تعدیلگر بحران مالی

قلمرو زمانی

این تحقیق شرکتهایی را در بر میگیرد که در خلال سالهای ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ در بورس اوراق بهادار تهران فعل بوده اند. بنابراین قلمرو زمانی تحقیق مربوط به همین دوره زمانی است.

قلمرو مکانی

بورس اوراق بهادار تهران و شرکتهای فعال در آن تشکیل دهنده قلمرو مکانی این تحقیق هستند.

جامعه و نمونه آماری

جامعه، بزرگترین مجموعه از موجودات است که در یک زمان معین مطلوب ما قرار می گیرند و حداقل دارای یک صفت مشخصه می باشند. صفت مشخصه، صفتی است که بین همه عناصر جامعه آماری مشترک و متمایز کننده جامعه آماری مورد نظر از سایر جوامع می باشد.

شرط لازم برای انجام هر تحقیقی وجود اطلاعات در دسترس می باشد که در وضعیت کنونی ایران عموماً اطلاعات مربوط به شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از جمله اطلاعاتی است که تا حدودی به راحتی در دسترس می باشد. جامعه مورد مطالعه این تحقیق شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با شرط دارا بودن شرایط ذیل هستند:

- ۱- اطلاعات مالی شرکت در دوره مورد مطالعه در دسترس باشد.
- ۲- قبل از سال ۱۳۹۷ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند.
- ۳- برای همگن شدن اطلاعات سال مالی شرکت منتهی به پایان اسفند ماه باشد.
- ۴- تغییر سال مالی نداشته باشند.
- ۵- جزء شرکتهای فعال در حوزه فعالیت های مالی، از جمله شرکتهای سرمایه گذاری، بانکها، بیمه ها و موسسات مالی نباشند.

روش ها و ابزار گردآوری اطلاعات:

اطلاعات مورد نیاز تحقیق بر حسب نوع آنها از منابع مختلفی جمع آوری شده اند.

۱. اطلاعات مورد نیاز به ادبیات تحقیق و مباحث تئوریک از منابع کتابخانه ای مانند کتب و نشریات فارسی و لاتین و سایت های اینترنتی جمع آوری شده اند.

۲. اطلاعات مربوط به شرکت ها به عنوان ابزار تحقیق مورد استفاده قرار گرفته است. اطلاعات و داده های خام و اولیه لازم برای آزمون فرضیات از سوی صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران موجود در نرم افزار ره آورد نوین و اطلاعات موجود در سایت بورس اوراق بهادار تهران جمع آوری شده است. در صورت ناقص بودن داده های موجود در این بانک های اطلاعاتی، به آرشیو های دستی موجود در کتابخانه سازمان بورس اوراق بهادار مراجعه شده است. همچنین برای تحلیل داده ها از نرم افزارهای اکسل و اس پی اس اس و ایویوز مبتنی بر تحلیل داده های ترکیبی استفاده شده است.

۵-مدل و نحوه اندازه گیری متغیرها:

بر اساس پژوهش چن و همکاران (۲۰۲۳)، مدل کمی پژوهش به قرار ذیل خواهد بود:

مدل فرضیه اول:

$$RES_{i,t} = \alpha + \beta_1 \Delta FEE_{I,t} + \sum Control_{I,t} + \epsilon_{I,t}$$

مدل فرضیه دوم:

$$RES_{i,t} = \alpha + \beta_1 \Delta FEE_{I,t} + \beta_2 Crisis_{I,t} + \beta_3 (\Delta FEE * Crisis)_{I,t} + \sum Control_{I,t} + \epsilon_{I,t}$$

۶- تجزیه و تحلیل آماری :

آمار توصیفی

به عنوان یک نتیجه بسیار مهم می توان مشاهده کرد که داده ها همگی دارای انحراف معیار پایینی هستند. بنابراین، پراکندگی آنها در اطراف میانگین به خوبی صورت گرفته است و داده های پرت در میان آنها دیده نمی شود.

جدول ۱: شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهش

شاخص آماری					نماد	متغیر
انحراف معیار	میان	میانگین	حداقل	حداکثر		
۰/۲۰	۰	۰/۳۹	۰	۱	RES	تجدید ارائه صورتهای مالی
۰/۱۱	۰	۰/۲۱	۰	۱	FEE	تغییر در حق الزحمه حسابرسی

بحران مالی	CRISIS	۱	۰	۰/۳۷	۰	۰/۱۷
زیان	LOOS	۱	۰	۰/۳۴	۰	۰/۱۶
اهرم مالی	LEV	۰/۷۱	۰/۰۸	۰/۴۷	۰/۴۰	۰/۲۲
اندازه شرکت	SIZE	۸/۱۱	۴/۴۹	۶/۱۰	۶/۰۱	۱/۰۱
نرخ بازده دارایی	ROA	۰/۵۸	-۰/۶۶	۰/۱۱	۰/۰۹	۰/۴۱
نرخ رشد فروش	GRW	۶/۷۳	-۰/۵۶	۲/۰۹	۱/۷۶	۰/۸۸
ارزش بازار به ارزش دفتری سهم	MTB	۷/۸۶	۱/۷۷	۳/۲۶	۲/۹۸	۰/۵۵

آمار استنباطی

آزمون مانایی

دومین مرحله از انجام یک تحلیل تجربی در بخش آماری، بررسی شرایط مانایی داده های تحقیق است. این بخش از آن جهت انجام می شود که عدم وجود مانایی در داده های تحقیق سبب می شود که رگرسیون صورت گرفته به نتایجی غیرقابل اعتماد دست یابد. بدین ترتیب با انجام آزمون لوین، لین چو و رد فرض صفر کلیه متغیرها، می توان اطمینان داشته که متغیرها مانا هستند.

جدول ۲: آزمون مانایی متغیرهای پژوهش

متغیر	آماره آزمون	سطح معناداری آماره آزمون
تجدید ارائه صورتهای مالی	-۱۱/۴۴	۰/۰۰۰
تغییر در حق الزحمه حسابرسی	-۱۳/۹۱	۰/۰۰۰
بحران مالی	-۳۹/۰۶	۰/۰۰۰
زیان	-۲۸/۱۲	۰/۰۰۰
اهرم مالی	-۱۳/۳۷	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	-۳۶/۱۴	۰/۰۰۰
نرخ بازده دارایی	-۱۹/۹۷	۰/۰۰۰
نرخ رشد فروش	-۵۱/۷۷	۰/۰۰۰
ارزش بازار به ارزش دفتری سهم	-۳۹/۸۹	۰/۰۰۰

۴-۴- آزمون هوسمر- لمشومدلهای پژوهش

این شاخص مقدار متغیر وابسته مشاهده شده را با متغیر وابسته پیش بینی شده بر اساس مدل مقایسه میکند و چنانچه این تفاوت معنادار نباشد، نیکوئی برازش حاصل است. یک از شاخص های نیکویی برازش آماره هوسمر- لمشو می باشد که در سال ۱۹۸۹ توسط هوسمر و لمشو ارائه گردیده است. بر اساس این آماره مشاهدات بر اساس

بررسی اثر تعدیلگر بحران مالی بر رابطه بین تغییر در...

میزان احتمال پیش بینی شده در چند گروه یکسان طبقه بندی شده و طبق رابطه زیر مورد آزمون قرار می گیرد:

$$HL = \sum_{j=1}^G \frac{n_j (\tilde{P}_{1j} - \tilde{Q}_{1j})^2}{\tilde{P}_{1j} (1 - \tilde{P}_{1j})} \sim \chi^2$$

در این آماره G تعداد گروه ها، n_j تعداد کل مشاهدات در J امین گروه، P_{1j} احتمالات برآورد شده در J امین گروه و Q_{1j} احتمالات مشاهده شده در J امین گروه می باشد. این آماره از توزیع کای دو برخوردار بوده و دارای درجه آزادی $G-2$ می باشد. فرضیه صفر این آماره بصورت زیر می باشد:

$$\begin{cases} H_0 : P_{1j} = Q_{1j} & \text{For all } j \\ H_1 : P_{1j} \neq Q_{1j} & \text{For any } j \end{cases}$$

در این آماره زمانی که مقدار احتمال بیشتر از ۵ درصد باشد فرضیه H_0 پذیرفته شده و بیانگر این است که تفاوت متغیر وابسته مشاهده شده با متغیر وابسته پیش بینی شده معنادار نبوده و نیکوئی برازش حاصل شده است. نتایج آزمون مذکور در جدول ۳-۴ آورده شده است. بر اساس نتایج آزمون با توجه به بزرگتر از ۰/۰۵ بودن احتمال آماره، فرض صفر تایید شده و می توان نتیجه گرفت که هر دو مدل به خوبی برازش شده اند.

جدول ۳: نتایج آزمون هوسمر- لمشو

مدل	آماره آزمون	احتمال آماره	وضعیت
اول	۱/۵۵	۰/۲۲۹۸	تایید فرض صفر
دوم	۱/۹۶	۰/۲۲۰۱	تایید فرض صفر

آزمون ال. آرمدهای پژوهش

علاوه بر آزمون هاسمر لمشو که به صورت جزئی تری به بررسی مناسب بودن برازش صورت گرفته می پردازد، آماره LR دیدگاهی کلیاز مناسب بودن برازشها را به دست میدهد. چنانچه سطح معناداری این آزمون (برخلاف آزمون هاسمر لمشو)، زیر ۰/۰۵ باشد، ضمن رد فرض صفر می توان نتیجه گرفت که برازشهای صورت گرفته به طور کلی مناسب و قابل اعتماد هستند.

جدول ۴-۴ نتایج به دست آمده از این آزمون را برای هر دو مدل پژوهش مورد سنجش قرار داده است و آنچنان که پیداست مدلها بر اساس این شاخص از وضعیت مطلوبی برخوردار بوده و قابل اعتماد می باشند.

جدول ۴: نتایج آزمون ال آر

مدل	آماره آزمون	احتمال آماره	وضعیت
-----	-------------	--------------	-------

اول	۲۷/۱۳	۰/۰۰۰	رد فرض صفر
دوم	۳۰/۱۹	۰/۰۰۰	رد فرض صفر

بررسی روابط و فرضیه‌ها

با توجه به تایید کیفیت مطلوب برآزش انجام گرفته توسط هر دو معیار، اینک می توان با اطمینان از قابل اعتماد بودن برآزشها، نسبت به تفسیر روابط اقدام کرد. نتایج در جدول ۴-۵ و ۴-۶ برای دو مدل تحقیق گزارش شده است و همچنین لازم به یادآوری است که نتایج تفصیلی در پیوست این پژوهش گنجانده شده است.

جدول ۵: آزمون معناداری ضرایب مدل اول پژوهش

متغیر وابسته: تجدید ارائه صورت های مالی			
متغیر	نماد	ضریب	آماره Z
تغییر در حق الزحمه حسابرسی	FEE	۰/۲۹	۴/۷۶
زیان	LOOS	۰/۳۰	۳/۵۵
اهرم مالی	LEV	۰/۱۶	۲/۸۹
اندازه شرکت	SIZE	۰/۰۲	۱/۰۱
نرخ بازده دارایی	ROA	-۰/۲۶	-۲/۳۶
نرخ رشد فروش	GRW	-۰/۳۲	-۴/۰۹
ارزش بازار به ارزش دفتری سهم	MTB	-۰/۲۲	-۳/۴۴
عدد ثابت	C	۰/۰۴	۰/۹۹
ضریب تعیین مک فادن	MF	۰/۶۰	

تفسیر نتایج:

بر اساس آنچه از نتایج بر می آید تغییر (کاهش) در حق الزحمه حسابرسی دارای ضریب ۰/۲۹ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ می باشد. بدین ترتیب با رد فرض صفر می توان تایید کرد که کاهش حق الزحمه حسابرسی تاثیر مثبت و معناداری بر تجدید ارائه صورتهای مالی دارد. بنابراین فرضیه اول تایید می شود.

جدول ۶: آزمون معناداری ضرایب مدل دوم پژوهش

متغیر وابسته: تجدید ارائه صورت های مالی			
متغیر	نماد	ضریب	آماره Z
تغییر در حق الزحمه	FEE	۰/۳۳	۴/۹۱

بررسی اثر تعدیلگر بحران مالی بر رابطه بین تغییر در...

حسابرسی				
بحران مالی	CRISIS	۰/۴۵	۵/۰۱	۰/۰۰۰۰
تغییر در حق الزحمه حسابرسی ضربدر بحران مالی	MODERATE	۰/۳۲	۴/۵۳	۰/۰۰۰۱
زیان	LOOS	۰/۳۴	۳/۶۰	۰/۰۰۸۰
اهرم مالی	LEV	۰/۱۸	۲/۸۳	۰/۰۱۹۱
اندازه شرکت	SIZE	۰/۰۳	۱/۰۹	۰/۲۰۰۵
نرخ بازده دارایی	ROA	-۰/۲۱	-۲/۳۰	۰/۰۲۳۱
نرخ رشد فروش	GRW	-۰/۲۸	-۴/۰۱	۰/۰۰۳۴
ارزش بازار به ارزش دفتری سهم	MTB	-۰/۱۸	-۳/۴۹	۰/۰۰۹۱
عدد ثابت	C	۰/۰۴	۱/۰۶	۰/۱۹۷۲
ضریب تعیین مک فادن	MF	۰/۶۴		

بر اساس آنچه از نتایج بر می آید شاخص تعدیلگر تغییر در حق الزحمه حسابرسی ضربدر بحران مالی دارای ضریب ۰/۳۲ و سطح معناداری ۰/۰۰۰۱ می باشد. بدین ترتیب با رد فرض صفر می توان تایید کرد که بحران مالی دارای اثر تعدیلگر افزایشی بر رابطه بین کاهش حق الزحمه حسابرسی و تجدید ارائه صورتهای مالی دارد. بنابراین فرضیه دوم نیز تایید می شود.

۷- خلاصه نتایج فرضیه های تحقیق:

بر طبق دستاوردهای تحلیلی، نتایج کلی در جدول ۵-۱ گزارش شده است که حکایت از تایید هر دو فرضیه پژوهش دارد.

جدول ۷ خلاصه یافته های تحقیق

نتایج	فرضیات تحقیق
فرضیه تایید شد	فرضیه اول: تغییر در حق الزحمه حسابرسی بر تجدید ارائه صورتهای مالی تاثیر معناداری دارد.
فرضیه تایید شد	فرضیه دوم: بحران مالی بر رابطه بین تغییر در حق الزحمه حسابرسی و تجدید ارائه صورتهای مالی تاثیر معناداری دارد.

هدف از انجام این پژوهش بررسی تاثیر کاهش در حق الزحمه حسابرسی بر تجدید ارائه صورتهای مالی با توجه به نقش تعدیلگر بحران مالی در شرکتهای بورسی کشور

فصلنامه کنکاش مدیریت و حسابداری، جلد ۴، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۳
است. برای این منظور با بهره برداری از اطلاعات ۱۱۱ شرکت فعال در بازار بورس اوراق
بهادار تهران و با استفاده الگوی داده‌های ترکیبی به بررسی دو فرضیه پژوهش پرداخته
شده است.

منابع

- آذر، عادل. منصور مومنی. (۱۳۸۹). «آمار و کاربرد آن در مدیریت»، جلد اول، چاپ
چهاردهم، انتشارات سمت، تهران.
- احمدی، سیده آمنه (۱۴۰۰)، بررسی تاثیر مدیران مستقل زن بر پایشانی مالی، پایان نامه
کارشناسی ارشد، دانشگاه غیرانتفاعی بصیر قزوین
- اسکات، ویلیام. (۱۳۸۸). تئوری حسابداری مالی، علی پارسائیان، جلد اول، تهران، ترمه
اعطایی زاده، رضا؛ فرزاد نعمتی و زهرا دانشورعالی، ۱۳۹۳، نقش کمیته حسابرسی در کیفیت
گزارشگری مالی، کنفرانس بین المللی مدیریت در قرن ۲۱، تهران، موسسه مدیران ایده پرداز
[پایتخت و اینترنت ویدئو، https://www.civilica.com/Paper-ICMNG01-ICMNG01_005.html](https://www.civilica.com/Paper-ICMNG01-ICMNG01_005.html)
- ایمانی برندق، محمد؛ مهرانی، کاوه؛ حجت شماری، رحیم. (۱۳۹۵)، شناسایی عوامل تعیین
کننده کیفیت حسابرسی در ایران از دیدگاه حسابداران رسمی، مجله دانش حسابداری، دوره ۷،
شماره ۲۵، صص ۱۶۷-۱۸۹.
- پانتر (۱۳۹۱). مدیریت ریسک و تامین مالی، ترجمه: هادی اصل سرای و محمئی حسن،
تهران: پژوهشکده بیمه.
- پور زمانی، زهرا، کریمی، علی (۱۳۸۹)، تاثیر مدیریت موثر ریسک بر سطح عملکرد
شرکت‌ها، مجله مطالعات مالی، شماره ششم، صص ۱۸ - ۱
- ثقفی، علی و عرب مازار یزدی، مصطفی. (۱۳۹۰). "کیفیت گزارشگری مالی و ناکارایی
سرمایه گذاری"، مجله پژوهش های حسابداری مالی، سال دوم، شماره چهارم، صص ۲۰-۱
- جونز، چارلز پی. (۱۳۹۱). مدیریت سرمایه گذاری، رضا تهرانی و عسگر نوربخش، تهران،
انتشارات نگاه دانش
- حافظ نیا، محمد رضا و سرمد، غلامعلی. (۱۳۸۱). «مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم
انسانی»، تهران، انتشارات سمت.
- خانی، عبدالله و افشاری، حمیده (۱۳۹۲)، نابهنجاری تأمین مالی و نابهنجاری سرمایه گذاری
در بورس اوراق بهادار تهران، تحقیقات مالی، دوره ۱۴، شماره ۲، صص ۳۱-۴۶
- راس، استفان. (۱۳۹۱). مدیریت مالی نوین، علی جهانخانی و مجتبی شوری، جلد اول،
تهران، انتشارات سمت

_____ بررسی اثر تعدیلگر بحران مالی بر رابطه بین تغییر در...

رحیمیان، ناصر؛ توکل نیا، امیر و تیرگری، محمد (۱۳۹۶)، بررسی ارتباط انحنایی ساختار سرمایه با عملکرد و ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، شماره ۱۹، صص ۶۷-۷۹.

رضایی، فرزین و کاظم تبریزی، فرناز (۱۳۹۲)، تأثیر روش‌های تامین مالی خارجی بر بازده آتی شرکت‌ها با تأکید بر اقلام تعهدی سرمایه در گردش، پژوهش حسابداری، شماره ۹، ۸۶-۷۱
زارعی، علیرضا، قاسمی، معصومه (۱۳۹۵)، اثر ویژگی های حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی، مجله بررسی های حسابداری، دوره ۲، شماره ۱۲، صص ۴۳-۶۴

زمانی، محمد و دارابی، رویا (۱۳۹۷). عوامل تعیین کننده آشفتگی مالی شرکتها با تأکید بر نقش متغیرهای بانکی، فصلنامه پژوهشهای پولی-بانکی، شماره ۳۶، صص ۲۷۱-۲۹۲
سازمان بورس و اوراق بهادار (۱۳۹۱)، منشور کمیته حسابرسی، قابل دریافت از www.seo.ir .

سجادی، سید حسین؛ حاجی زاده، سعید و نیک کار، جواد. (۱۳۹۱). "تأثیر هزینه های نمایندگی و کیفیت گزارشگری مالی بر ریسک سرمایه گذاری در شرکت های بورسی"، مجله بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۹، شماره ۳، صص ۲۱-۴۲
سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس و حجازی، الهه. (۱۳۹۰). «روش های تحقیق در علوم رفتاری»، چاپ بیست و یکم، انتشارات آگه، تهران.

سلیمانی، ابوالفضل، شکری، مهدیه و لاله ماژین، مریم. (۱۴۰۲). تأثیر شهرت، حق الزحمه و تردید حرفه‌ای حسابرس بر کیفیت حسابرسی در مدیریت سود، مطالعات اخلاق و رفتار در حسابداری و حسابرسی. شماره ۵۳: ۲-۷۴

صیادی پور، محسن و هرتمنی، امیر (۱۴۰۰)، پیش بینی خطر آشفتگی مالی با استفاده از اقدامات حاکمیت شرکتی، مدیریت کسب و کار، شماره ۵۰، صص ۳۶۳-۳۸۳
فروزنده، جواد، ایزدی نیا، ناصر و دائی، کریم زاده. (۱۴۰۲)، بررسی تأثیر شدت تجدید ارائه

صورت‌های مالی بر نوع اظهار نظر حسابرس، دانش حسابرسی، شماره ۸۲، صص ۲۹۸-۳۲۱
قالیباف اصل، حسن، رضایی، فاطمه (۱۳۸۷)، بررسی ترکیب هیئت مدیره بر عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تحقیقات مالی، شماره ۲۳، صص ۲۱-۳۳
کاظم دخت، فرشید و برادران حسن زاده. (۱۴۰۲). ارتباط فشار حق الزحمه حسابرسی و کیفیت حسابرسی، پژوهش های حسابرسی حرفه ای، شماره ۱۰، صص ۱۱۶-۱۳۹
مهدوی و ابراهیمی (۱۳۸۹)، تغییر حسابرس: چراغ قرمز یا سبز، مجله حسابرس، شماره ۴۹، صص ۳۲-۲۶

معصومی، جواد. (۱۴۰۱). بررسی تأثیر طبقه حسابرسان معتمد بر شفافیت اطلاعات شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره).

فصلنامه کنکاش مدیریت و حسابداری، جلد ۴، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۳

واعظ، سید علی و مقدم، سیروس، ۱۳۹۰، بررسی عملکرد شرکت و حاکمیت شرکتی از طریق ساختار مالکیت، فصلنامه حسابداری مالی، ش ۷، صص ۱۳۵-۱۱۴

وکیلی فرد (۱۳۹۰)، تاثیر حاکمیت شرکتی بر عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، شماره ۸، صص ۱۳۹-۱۱۹

هندریکسن، الدون اس. (۱۳۸۵). تئوری های حسابداری، علی پارسائیان، جلد اول، تهران، ترمه

Abernathy, J.L., Herrmann, D., Kang, T., Krishnan, G.V., 2013. Audit committee financial expertise and properties of analyst earnings forecasts. *Adv. Acc.* 29 (1), 1–11. <http://dx.doi.org/10.1016/j.adiac.2012.12.001>.

Aksu, M., Espahbodi, H., 2016. The impact of IFRS adoption and corporate governance principles on transparency and disclosure: the case of bursa istanbul. *Emerg. Mark. Finance Trade* 52 (4), 1013–1028.

Ann, I. R. J., M. S. Beasley, and A. Alvin. 2019. *Auditing and assurance services: An integrated approach*. NJ: Prentice-Hall. Upper Saddle River.

Badolato, P.G., Donelson, D.C., Ege, M., 2014. Audit committee financial expertise and earnings management: the role of status. *J. Acc. Econ.* 58 (2-3), 208–230. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jacceco.2014.08.006>.

Bajra, U., Cadez, S., 2017. The impact of corporate governance quality on earnings management: evidence from European companies cross-Listed in the USA. *Aust. Acc. Rev*

Bajra, U., Cadez, S., 2018. Audit committees and financial reporting quality, *Economic Systems*. <https://doi.org/10.1016/j.ecosys.2017.03.002>

Bajra, U., Cadez, S., 2017. The impact of corporate governance quality on earnings management: evidence from European companies cross-Listed in the USA. *Aust. Acc. Rev.* <http://dx.doi.org/10.1111/auar.12176>. (forthcoming issues).

Bantleon, U., Bassen, A., D'Arcy, A., Hucke, A., Kohler, A.G., Pedell, B., 2011. Implementation of Article 41 of the 8th EU Directive in the EU member states – impact on internal governance mechanisms. *Int. J. Corporate Gov.* 2 (2), 140.

Balakrishnan, K., Watts, R., & Zuo, L. (2016). The effect of accounting conservatism on corporate investment during the global financial crisis. *Journal of Business Finance & Accounting*, 43(5–6), 513–542.

Biddle, G., G. Hilary, and R. Verdi. 2009. How does financial reporting quality relate to investment efficiency? *Journal of Accounting and Economics* 48, 112–131.

Bond, Ian, 2016. The British Banking Population, 1790–1982. In: Hollow, Matthew, Akinbami, Folarin, Michie, Ranald (Eds.), *Complexity and Crisis in the Financial System: Critical Perspectives on the Evolution of American and British Banking*. Edward Elgar, Cheltenham, pp. 85–117.

Bordo, Michael D., Dueker, Michael J., Wheelock, David C., 2003. Aggregate price shocks and financial stability: the United Kingdom 1796–1999. *Explor. Econ. Hist.* 40 (2), 143–169.

Callen, J.L., and Fang, X. (2013). “Institutional Investor Stability and Crash Risk: Monitoring or Expropriation?” *Journal of Banking & Finance*, 37(8), 3047–3063

Carcello, Joseph V., Hollingsworth, Carl W., Klein, April, Neal, Terry L., 2006. *Audit Committee Financial Expertise, Competing Corporate Governance Mechanisms,*

Cardilalls, H.B., Lee, E., Walker, M., Zeng, C., 2014. Incentives or standards: what determines accounting quality changes around IFRS doption? *Eur. Acc. Rev.* 24 (1), 31–61.

Chen, K.Y., K. Lin, and J. Zhou. 2023. Audit Quality and Earnings Management for Taiwan IPO Firms. *Managerial Auditing Journal*. 20 (1): 86–104.

- Cadez, S., Guilding, C., 2008. An exploratory investigation of an integrated contingency model of strategic management accounting. *Acc. Organ. Soc.* 33 (7–8), 836–863
- Carcello, Joseph V., Hollingsworth, Carl W., Klein, April, Neal, Terry L., 2006. Audit Committee Financial Expertise, Competing Corporate Governance Mechanisms, and Earnings Management. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=887512>
- Črnigoj, M., Verbič, M., 2014. Financial constraints and corporate investments during the current financial and economic crisis: the credit crunch and investment decisions of Slovenian firms. *Econ. Syst.* 38 (4), 502–517.
- Da Rocha, Bruno T. , Solomou, Solomos N. , 2015. The effects of systemic banking crises in the inter-war period. *J. Int. Money Finance* 54, 35–49 .
- DeFond, M. and Jiambalvo, J. (1994), “Debt covenant violation and manipulation of accruals”, *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 17, pp. 145-76.
- Dhaliwal, D., Naiker, V., Navissi, F., 2010. The association between accruals quality and the characteristics of accounting experts and mix of expertise on audit committees. *Contemp. Acc. Res.* 27 (3), 787–827. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1911-3846.2010.01027.x>.
- Dechow, P.M., Sloan, R.G., Sweeney, A.P., 2002. Detecting earnings management. *Acc. Rev.* 70 (2), 193–225. <http://dx.doi.org/10.2307/248303>.
- Dechow, P.M., Kothari, S.P., Watts, L.R., 1998. The relation between earnings and cash flows. *J. Acc. Econ.* 25 (2), 133–168
- DeGeorge, F., Patel, J., Zeckhauser, R., 1999. Earnings management to exceed thresholds. *J. Bus.* 72 (1), 1–33.
- Dezort, F.T., Hermanson, D.R., Archambeault, D.S., Reed, S. a., 2002. Audit committee effectiveness: a synthesis of the empirical audit committee literature. *J. Acc. Lit.* 21, 38–75.
- Dhaliwal, D., Naiker, V., Navissi, F., 2010. The association between accruals quality and the characteristics of accounting experts and mix of expertise on audit committees. *Contemp. Acc. Res.* 27 (3), 787–827.
- Daniel , N. D., D. J . Denis , and L.Naveen . 2002 . Sources of financial flexibility : Evidence from cash flow shortfalls . working paper . purdue university .
- Dechow , p . , and I. Dichev . 2002 . The quality of accruals and earnings : The role of accrual estimation errors . *The accounting review* 77,35-59 .
- Francis, J., R. Lafond, P. Olsson, and K. Schipper. 2004. Cost of equity and earning attributes. *The accounting review* 79, 967-1010.
- Gunn, J. L., Khurana, I., & Stein, S. (2018). Determinants and consequences of timely asset impairments during the financial crisis. *Journal of Business Finance & Accounting*, 45(1–2), 3–39.
- Hayes, R.M., 2014. Discussion of Audit committee financial expertise and earnings management: the role of status by Badolato, Donelson, and Ege (2014). *J. Acc. Econ.* 58 (2–3), 231–239
- Hou, F., J. Liu., T. Pang., and H. Xiong. 2020. Signing auditors’ foreign experience and audit pricing, [Economic Modelling](#). 91:300-312
- Jeanjean, T., Stolowy, H., 2008. Do accounting standards matter? An exploratory analysis of earnings management before and after IFRS adoption. *J. Acc. Public Policy* 27 (6), 480–494
- Jensen, M. 1986. The agency cost of free cash flow, corporate finance , and takeovers. *American economic review* 76, 323-329 .
- Jensen, M., and W. Meckling. 1976. Theory of the firm : Managerial behavior , agency costs and ownership structure . *Journal of financial economics* 3 , 305-360 .
- Kothari, S.P., S. Shu, and P. Wysocki. 2009. Do managers withhold bad news ? *Journal of accounting research* 47, 241-276 .
- Kenny, Seán, Lennard, Jason, Turner, John, 2021. The macroeconomic effects of banking crises: evidence from the United Kingdom, 1750-1938. *Inter - Univ. Consort. Pol. Soc. Res.*. <https://doi.org/10.3886/E120687V1> .

- Lee, T.S., Lee, Y.H., 2020. Corporate governance and financial distress: Evidence from Taiwan. *Corporate Governance: An International Review*, 12(3), 378-388.
- Leuz, C., Nanda, D. and Wysocki, P.D. (2013), "Earnings management and investor protection: an international comparison", *Journal of Financial Economics*, Vol. 69 No. 3, pp. 505-527.
- Li, H.X., Wang, Z.J., Deng, X.L., 2019. Ownership, independent directors, agency costs and financial distress: evidence from Chinese listed companies. *Corporate Governance: The international journal of business in society*, 8(5), 622-636.
- Lin, Z. J.; and M. ming (2009), "The Impact of Corporate Governance on Auditor Choice: Evidence from China", *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, pp. 44-59.
- Lawrence, Z. J. and M. Liu. (2009). the Impact of Corporate Governance on Auditor Choice: Evidence from China. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, Vol. 18, pp44-59.
- McNichols, M. 2002. Discussion of The quality of accruals and earnings : The role of accrual estimation errors . *The accounting review* 77, 61-69 .
- Miller , M. H., and F. Modigliani . 1966. Some estimates of the cost of capital to the electric utility industry . *American economic review* 56 (3) : 333-391.
- McDaniel, L., Martin, R.D., Maines, L.A., 2002. Evaluating financial reporting quality: the effects of financial expertise vs. financial literacy. *Acc. Rev.* 77 (s-1), 139-167
- Miko, N.U., Kamardin, H., 2015. Impact of audit committee and audit quality on preventing earnings management in the pre- and post- nigerian corporate governance code 2011. *Procedia Soc. Behav. Sci.* 172, 651-657
- Mishkin, Frederic S. , 1991. Asymmetric information and financial crises: a historical perspective. In: Hubbard, R. Glenn (Ed.), *Financial Markets and Financial Crises*. University of Chicago Press, Chicago, pp. 69-108 .
- Myers, J.N., Myers, L.A., Skinner, D.J., 2007. Earnings momentum and earnings management. *J. Acc. Auditing Finance* 22 (2), 249-284
- Naranjo-Gil, D., 2016. Role of management control systems in crafting realized strategies. *J. Bus. Econ. anag.* 17 (6), 865-881
- Nashwa, G., (2015), "The role of audit committees in the public sector ", *The CPA .3 Journal*, pp. 42-43.
- O'Brien, R.M., 2007. A caution regarding rules of thumb for variance inflation factors. *Qual. Quantity* 41 (5), 673-690.
- [Porter,R.\(2008\).Managerial control of voting rights: financing policies and the market for managerial control.Journal of Financial Economics,20\(1&2\).25e54.](#)
- Peecher, M.E., 2002. Discussion of evaluating financial reporting quality: the effects of financial expertise vs. financial literacy. *Acc. Rev.* 77, 169-173
- Ramey, Valerie A. , 2011. Identifying government spending shocks: it's all in the timing. *Quart. J. Econ.* 126 (1), 1-50 .
- Reguera-Alvarado, N., D. F. Pilar., and L. Joaquina. .2019. Do auditors mitigate earnings management during economic crisis?, *Spanish Accounting Review.* 22 (1): 6-20.
- Slapnicar, S., Rejc Buhovac, A., 2014. Identifying temporal relationships within multidimensional performance measurement. *J. Bus. Econ. Manag.* 15 (5), 978-993. <http://dx.doi.org/10.3846/16111699.2013.789450>.
- Sikka, P. (2019). Financial crisis and the silence of the auditors. *Accounting, Organizations and Society*, 34(6-7), 868-873.
- syamsudin,A., A. Lestari., M. Fadli. and S. Fattah 2021. Effect of Work Experience, Task Complexity, and Self-Efficacy on Auditor Performance: Empirical Study of Public Accounting Firm in West Jakarta Region , *PSYCHOLOGY AND EDUCATION.* 58(1), 309-318
- Teoh, S.H., Wong, T.J., 1993. Perceived auditor quality and the earnings response coefficient. *Acc. Rev.* 68 (2), 346-366. <http://dx.doi.org/10.2307/248405>.

Torres-Reyna, O., 2014. Panel Data Analysis Fixed & Random Effects. Princeton University, pp. 1–40. <http://www.princeton.edu/?otorres/>.

Walker p.l., Shenkir W.G., Barton T.L., (2003), ERM in practice, The In Auditor, VOL. 60-93.

Xie, B., Davidson, W.N., Dadalt, P.J., 2003. Earnings management and corporate governance: the role of the board and the audit committee. *J. Corporate Finance* 9 (3), 295–316. Zeghal, D., Chtourou, S.M., Fourati, Y.M., 2012. The effect of mandatory adoption of IFRS on earnings quality: evidence from the European union. *J. Int. Acc. Res.* 11 (2), 1–25.

Zhou, T., Xie, J., Li, X., 2017. Financial reporting quality and idiosyncratic return volatility: evidence from China. *Emerg. Mark. Finance Trade* 53 (4), 835–847